

Tibb işçilərinin işdən məmnunluğunun və icbari tibbi sığorta sisteminin tətbiqinə münasibətinin öyrənilməsi üzrə sorğunun nəticələrinin təhlili

Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanasının orta tibb heyəti

Hesabat

2018

İCBARİ
TİBBİ SİĞORTA
SABAH SAĞLAM ADDIMLAYAQ

İCBARİ
TİBBİ SİĞORTA
SABAH SAĞLAM ADDIMLAYAQ

MİNGƏÇEVİR ŞƏHƏR
AİLƏ SAĞLAMLIQ
MƏRKƏZİ
2

İCBARİ
TİBBİ SİĞORTA
SABAH SAĞLAM ADDIMLAYAQ

Mündəricat

Xülasə	3
Abreviaturalar	5
Giriş	6
Sorğunun məqsəd və vəzifələri.....	8
Sorğunun metodoloji prinsipləri.....	9
Hədəf qrupu	9
Respondentlərin sayı	9
Bölgələr.....	9
Metodologiya	9
Sorğunun keçirilmə müddəti	9
Sorğunun nəticələrinin təhlili	10
Sosial-demoqrafik məlumat.....	10
Bölmə 1. Müəssisədaxili kommunikasiya.....	12
Bölmə 2. Müəssisədaxili işin təşkili səviyyəsi	13
Bölmə 3. Əməyin qiymətləndirilməsi sistemindən məmnunluq.....	14
Bölmə 4. Ölkə səhiyyəsinə baxış	18
Bölmə 5. Elektron qeydiyyat sistemindən istifadə səviyyəsi	19
Bölmə 6. Pasiyentlə iş.....	20
Bölmə 7. Təlimə ehtiyacların qiymətləndirilməsi	21
Bölmə 8. İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsi	23
Nəticələr və tövsiyələr	25
İstifadə edilmiş ədəbiyyat siyahısı və istinadlar	28

Xülasə

“Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” inkişaf konsepsiyasında səhiyyəyə ayrılan vəsaitin ümumi daxili məhsulda payının dinamik şəkildə artırılması, həmin vəsaitin səmərəli və məqsədyönlü istifadəsini təmin edən mexanizmlərin yaradılması nəzərdə tutulur. Konsepsiyada qeyd edilir ki, ölkədə icbari tibbi sığortaya (İTS) keçid təmin ediləcək və onun əsasında tibbi yardımın keyfiyyətinə, pasiyentlərin hüquqlarının qorunmasına nəzarət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsinə şərait yaradılacaqdır.

Sözgedən konsepsiyada səhiyyə sahəsində kadr təminatının təkmilləşdirilməsi də ən vacib məsələ kimi qeyd edilir. Bu sənəddə tibb mütəxəssislərinin bilik və bacarıqlarının daim yüksəldilməsi üçün müvafiq mexanizmlərin yaradılacağı öz əksini tapır. Konsepsiyaya görə tibb işçilərinin əməyinin son nəticə əsasında qiymətləndirilməsi prinsipinin tətbiq olunması üçün tədbirlər görülməkdir.

“Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin (SN) 2014-2020-ci illər üzrə Strateji Planı”nda səhiyyə sahəsində kadr potensialının gücləndirilməsi xüsusi vurğulanmışdır. Həmin sənəddə bu məsələ tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılmasını şərtləndirən amillərdən biri kimi göstərilmişdir.

Tibbi xidmətlərin daha səmərəli təşkili üçün işçilərin məmnunluq səviyyəsinin öyrənilməsi üzrə sorğuların keçirilməsi önəmli məsələlərdəndir. İşçilərin məmnunluq səviyyəsini qiymətləndirmək məqsədilə təşkil olunan bu cür sorğuların təhlilinə əsasən aşağıdakı məsələlərin həlli mümkündür:

- işçilərin təlimlərə olan ehtiyaclarını qiymətləndirmək;
- müəssisədaxili kommunikasiyanın səviyyəsini qiymətləndirmək və ehtiyac olduqda onun gücləndirilməsini təmin etmək;
- işçilərin İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsini qiymətləndirmək.

Bunu nəzərə alaraq, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi (İTSDA) pilot layihə müddətində tabeliyinə verilmiş Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanası (Mingəçevir ŞMX) publik hüquqi şəxsdə çalışan orta tibb işçiləri arasında sorğu keçirmişdir.

2018-ci ilin mart ayında keçirilən sorğuda orta tibb heyətinin işdən məmnunluq səviyyəsi ölçülüb, təlimə ehtiyacları qiymətləndirilib, İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsi və səhiyyə sistemi ilə bağlı fikirləri öyrənilib.

Bu hesabat sözgedən tibb müəssisəsində çalışan orta tibb işçilərinin mövcud iş şəraitinə, müəssisədaxili kommunikasiyaya, işin keyfiyyətinə və əməyin qiymətləndirilməsi meyarlarına, elektron qeydiyyat sistemindən istifadə məsələlərinə, pasiyentlə olan iş, təlimə ehtiyacları münasibətini əks etdirir.

Sorğuda müxtəlif yaş qruplarından olan orta tibb işçiləri iştirak etmişlər. Respondentlərin 14.1%-i (39 nəfər) 35 yaşdan aşağı, 61.7%-i (171 nəfər) 35-54 yaş arası, 24.2%-i isə (67 nəfər) 55 yaşdan yuxarı yaş kateqoriyalarına aid orta tibb işçiləridir.

Sorğu zamanı orta tibb işçilərinin çalışdıqları müəssisədə mövcud iş şəraitindən məmnunluğu öyrənilmiş və cavablar belə bölünmüşdür:

Respondentlərin yarıdan çoxu çalışdıqları tibb müəssisəsində özlərini dəyərli hiss edir. Belə ki, bu fikirlə sorğu iştirakçılarının 70.8%-i tam, 10.8%-i qismən razıdır.

İş şəraitindən tam razı olanlar 59.9%, qismən razı olanlar 14.8% təşkil edir.

İş yerlərinin texniki təchizatından (kompüter, internetə çıxış və s.) 45.1%-i tam razı, 21.3%-i qismən razıdır.

Vətəndaş kimi İTS-nin tətbiqindən orta tibb işçilərinin 70.8%-i tam razı, 13%-i qismən razıdır.

Pilot layihənin icrası müddətində orta tibb işçilərinin əmək haqlarına edilən əlavələrin tətbiqindən məmnunluq səviyyəsini müəyyənləşdirmək məqsədilə onlara bir sıra suallar verilmişdir.

Belə ki, sorğu iştirakçılarının 19.5%-i əməyin yeni qiymətləndirilməsi sistemindən tam razı, 40.5%-i qismən razıdır.

Rəyi soruşulanların 82%-i pasiyentlərlə işləməkdən çox məmnundur.

45%-i işin daha səmərəli təşkili və tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması üçün təlimlərin təşkilini zəruri hesab edib.

Abreviaturalar

Ağdaş RMX

Ağdaş rayon Mərkəzi Xəstəxanası

ASM

Ailə Sağlamlıq Mərkəzi

EKQ

Elektrokardioqram

İTS

İcbari tibbi sığorta

İTSDA

İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi

Mingəçevir ŞMX

Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanası

SN

Səhiyyə Nazirliyi

TTTY şöbəsi

Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım şöbəsi

Yevlax RMX

Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanası

Giriş

Son illərdə Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilən uğurlu iqtisadi siyasət əhaliyə göstərilən tibbi xidmətlərin müasir standartlara çatdırılması, bu sistemin maddi və texniki bazasının möhkəmləndirilməsi üçün əlverişli zəmin yaratmışdır. Səhiyyə sahəsində əsas xəstəliklərin profilaktikası üzrə bir sıra dövlət proqramları qəbul edilmiş və onların icrasının maliyyə təminatı məsələləri həll edilmişdir. Bununla yanaşı, səhiyyə sisteminin maliyyələşdirilməsi prinsipləri üzrə köklü islahatların həyata keçirilməsi üçün də müvafiq tədbirlər görülməkdədir.

Azərbaycan Respublikasının səhiyyə sisteminin maliyyələşdirilməsinin yeni iqtisadi əsaslarını yaratmaq, bu sahənin idarə olunmasını təkmilləşdirmək, əhaliyə göstərilən tibbi xidmətlərin keyfiyyətini daha da yaxşılaşdırmaq məqsədi ilə Prezidentin 29 noyabr 2016-cı il tarixli 1127 nömrəli Fərmanına əsasən Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati əraziləri pilot ərazilər olaraq təsdiq edilmiş və 1 yanvar 2017-ci il tarixindən etibarən həmin ərazilərdə İTS pilot layihə şəklində tətbiq olunmağa başlanmışdır. Prezidentin 16 fevral 2018-ci il tarixli 1830 nömrəli Fərmanı ilə İTS-nin tətbiqinin pilot layihə olaraq Ağdaş rayonunun inzibati ərazisində həyata keçirilməsi, habelə Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində davam etdirilməsi müəyyən edilmişdir. Bu fərmanlara əsasən pilot ərazilərdə yerləşən dövlət səhiyyə sistemində daxil olan qurumlar (Məhkəmə Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyinin şöbələri, sanitariya və epidemioloji xidmət, əczaçılıq və tibbi təhsil müəssisələri, habelə psixonevroloji və narkoloji dispanserlər istisna olmaqla) layihə başa çatanaqədək İTSDA-nın tabeliyinə verilmişdir.

Qeyd olunmalıdır ki, 2017-ci ilə olan məlumata əsasən Mingəçevir ŞMX-da 307 nəfər həkim, 797 nəfər orta tibb işçisi, Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanasında (Yevlax RMX) 169 həkim və 374 orta tibb işçisi çalışır. Ağdaş rayon Mərkəzi Xəstəxanasında (Ağdaş RMX) isə 124 həkim və 581 orta tibb işçisi fəaliyyət göstərir.¹

İTS üzrə pilot layihənin tətbiqi müddətində tibb işçilərinin əməyinin qiymətləndirilməsi, onların iş şəraitinin yaxşılaşdırılması, tibbi kadrların ixtisasının və peşəkarlığının artırılması istiqamətində bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Belə ki, 2017-ci ildə Prezidentin 28 dekabr 2016-cı il tarixli 1181 nömrəli fərmanının 15-ci hissəsini rəhbər tutaraq İTSDA tərəfindən pilot ərazilərdə fəaliyyət göstərən həkim heyətinin mövcud əmək haqlarına 2 növdən (stimullaşdırıcı və həkimlərin fəaliyyətinin kəmiyyət göstəricilərinin dəyərləndirilməsi məqsədilə normativlərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı verilən əlavələr) ibarət əlavələr tətbiq edilmişdir. Orta, kiçik tibb işçiləri və digər işçilərin əmək haqlarına isə sabit əlavələr edilmişdir. Nəticədə 2017-ci ildə səhiyyə işçilərinin əmək haqqı fondu 1.6 dəfə artmışdır.

Mingəçevir ŞMX və Yevlax RMX-nin tibb heyətinin bilik və bacarıqlarının artırılması məqsədilə 10 nəfər həkim və 60 nəfər orta tibb işçisi ölkəmizin aparıcı tibb müəssisələrində, 6 nəfər həkim isə xaricdə – Türkiyə Respublikası və Rusiya Federasiyasında müvafiq təlimlər keçmişlər. SN-nin "Tibb müəssisələrində sanitariya-epidemioloji tələblərinə dair Qaydalar"ına uyğun olaraq Yevlax rayonunda 5 ilkin səhiyyə müəssisəsi (Yevlax şəhəri, Malbinəsi və Qaramanlı kəndləri, Xaldan və Aran qəsəbələrində), Mingəçevir şəhərində isə 2 ilkin səhiyyə

¹ 2018-ci ilin mart ayına olan həkim və orta tibb işçilərinin sayı

müəssisəsi təşkil edilmiş və ailə həkimlərinin orada çalışması üçün müvafiq şərait yaradılmışdır.

İTS çərçivəsində tibbi xidmətlərdən istifadə edilməsində əhali üçün bərabər şərtlərin yaradılması, İTS-nin hamı üçün əlçatan olması, əhəlinin sağlamlığının qorunması məqsədi ilə tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin və səmərəliliyinin artırılması istiqamətində tədbirlərin görülməsi İTSDA-nın əsas fəaliyyət istiqamətləridir. İTS-nin effektivliyini, keyfiyyətini qiymətləndirmək və artırmaq məqsədilə tibb işçilərinin işdən məmnunluq səviyyəsinin öyrənilməsi vacib məsələlərdəndir. Bu sahələrdə müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün İTSDA pilot ərazilərdə fəaliyyət göstərən tibb müəssisələrinin işçi heyəti arasında məmnunluq səviyyəsinin ölçülməsi, təlimə ehtiyacların qiymətləndirilməsi, İTS haqqında məlumatlılıq və səhiyyə sistemi, o cümlədən İTS ilə bağlı fikirlərin öyrənilməsinə dair sorğunun keçirilməsini zəruri hesab etmişdir.

İTSDA Mingəçevir şəhər Səhiyyə İşçiləri Həmkarlar İttifaqı Şurası ilə birlikdə orta tibb işçilərinin İTS-nin tətbiqi ilə bağlı məmnunluq səviyyəsini öyrənmək məqsədi ilə 2018-ci ilin mart ayında sorğu keçirmişdir.

Qeyd edək ki, işçilərin məmnunluq səviyyəsini əsasən aşağıdakı üç faktor müəyyənləşdirir: iş şəraiti (təchizat, müəssisədaxili kommunikasiya, rəhbərliklə və həmkarlarla münasibət və s.), əməyin qiymətləndirilməsi (əmək haqlarından razılıq), bilik və bacarıqların inkişafı imkanı (təlimlərdə iştirak).

Sorğunun məqsəd və vəzifələri

İTSDA tərəfindən aparılmış sorğunun əsas məqsədləri aşağıdakılardır:

Tibb işçilərinin

- iş şəraitindən məmnunluq səviyyəsini qiymətləndirmək
- rəhbərliklə kommunikasiya səviyyəsini qiymətləndirmək
- İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsini qiymətləndirmək
- əlavə təlimə olan ehtiyaclarını qiymətləndirmək.

Eyni zamanda onların:

- əmək haqlarına dair fikirlərini
- iş şəraitinin yaxşılaşdırılmasına dair təkliflərini
- İTS və səhiyyə sistemi haqqında düşüncələrini öyrənmək.

Sorğunun metodoloji prinsipləri

Hədəf qrupu

Sorğunun hədəf qrupu pilot ərazidə yerləşən – Mingəçevir ŞMX-da çalışan müxtəlif ixtisaslara və iş stajına malik orta tibb işçiləri olmuşlar.

Respondentlərin sayı

Respondentlərin sayını müəyyən etmək məqsədi ilə Mingəçevir ŞMX-ya sorğu göndərilmişdir. Məlum olmuşdur ki, Mingəçevir şəhərində fəaliyyət göstərən tibb müəssisəsində hazırda 797 orta tibb işçisi çalışır.

Sorğunun reprezentativliyinin qorunması məqsədilə sorğu iştirakçılarının minimal sayı 260 nəfərdən (32.4%) az olmamalıdır. Bu halda statistik səhv ehtimalı 5% təşkil edir. Pilot ərazidə çalışan orta tibb heyətinin sorğunun məqsədləri və məramı, sorğuda iştirakın könüllü olması, anonimliyin və konfidensiallığın qorunması şərtləri barədə məlumatlandırılması nəticəsində sorğuda könüllü olaraq 277 nəfər iştirak edib.

Bölgələr

Sorğu üçün əsas hədəf bölgə İTS-nin tətbiq edildiyi pilot ərazi - Mingəçevir şəhəri seçilmişdir.

Metodologiya

Sorğu anket əsasında qrup şəklində aparılmışdır.

Sorğu moderatorların iştirakı ilə keçirilmişdir. Sorğu anketində respondentin adını və şəxsiyyətini müəyyən edən digər məlumatlar qeyd edilməmişdir.

Sorğu anketinin tərtibi zamanı açıq və qapalı suallardan istifadə olunmuşdur. Sorğu anketinin sınaqdan keçirilməsi üçün Yevlax rayonunda hədəf qrupuna aid olan 10 nəfərdən ibarət kiçik qrup seçilmişdir. Sorğu anketi Yevlax RMX-da sınaqdan keçirilərək təkmilləşdirilmişdir.

Sorğu nəticəsində toplanılmış cavablar Structure Query Language (SQL) məlumat bazasına daxil edilmiş və müxtəlif parametrlər üzrə təhlil edilmişdir.

Sorğunun keçirilmə müddəti

Sorğu 2018-ci ilin mart ayında keçirilmişdir. Layihənin işçi qrupu tərəfindən hazırlıq mərhələsində sorğunun aparılma qaydaları əks olunmuş təlimat və sorğu anketləri hazırlanmışdır. Eyni zamanda sorğunun təşkili və keçirilməsi ilə əlaqədar müvafiq inzibati hazırlıq işləri də həyata keçirilmişdir. Sorğunun aparılmasında iştirak edən şəxslər müvafiq təlimlərdən keçmişlər.

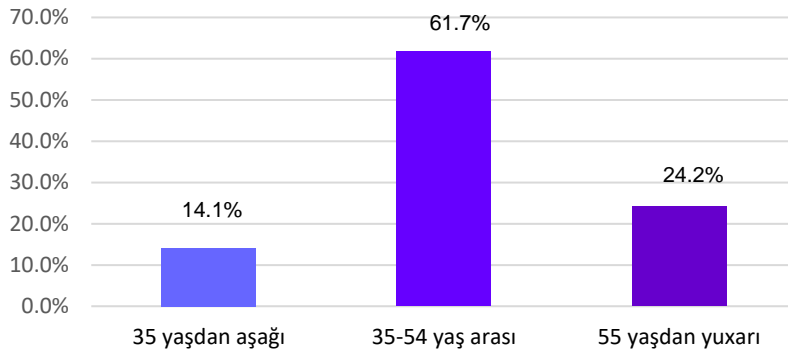
Sorğunun nəticələri təhlil olunmuş və bu hesabatda təqdim edilmişdir.

Sorğunun nəticələrinin təhlili

Sosial-demoqrafik məlumat

Yaş həddi

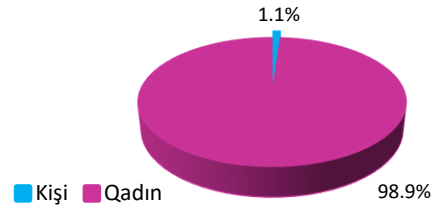
Sorğuda müxtəlif yaş qruplarından olan orta tibb işçiləri iştirak etmişlər. Respondentlərin 14.1%-i (39 nəfər) 35 yaşdan aşağı, 61.7%-i (171 nəfər) 35-54 yaş arası, 24.2%-i isə (67 nəfər) 55 yaşdan yuxarı yaş kateqoriyalarına aid orta tibb işçiləridir.

Diaqram 1. Respondentlərin yaş həddi

Gender bölgüsü

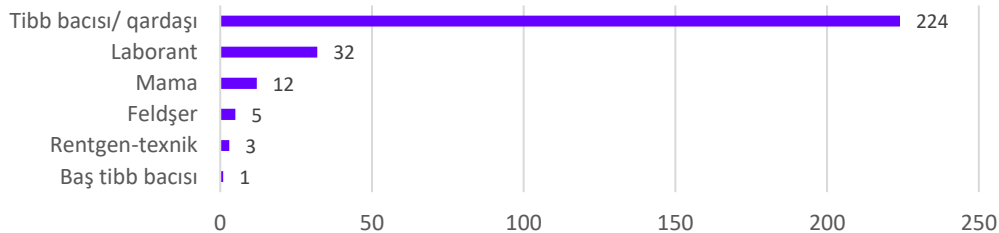
Sorğuda iştirak edən respondentlərin 98.9%-i (274 nəfər) qadın, 1.1%-i (3 nəfər) isə kişi olmuşdur.

Diaqram 2. Respondentlərin gender bölgüsü

İxtisas

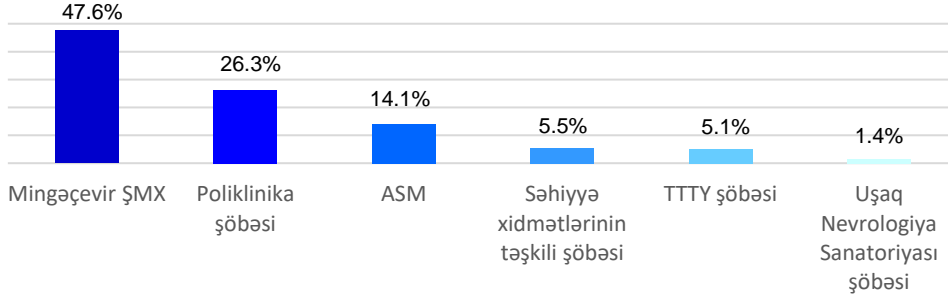
Sorğu iştirakçılarının ixtisaslarına gəldikdə respondentlərin 224 nəfəri tibb bacısı/qardaşı, 32 nəfəri laborant, 12 nəfəri mama, 5 nəfəri feldşer, 3 nəfəri rentgen-texnik və 1 nəfəri baş tibb bacısı olmuşdur.

Diaqram 3. Respondentlərin ixtisasları

Çalışdıqları tıbb müəssisəsi

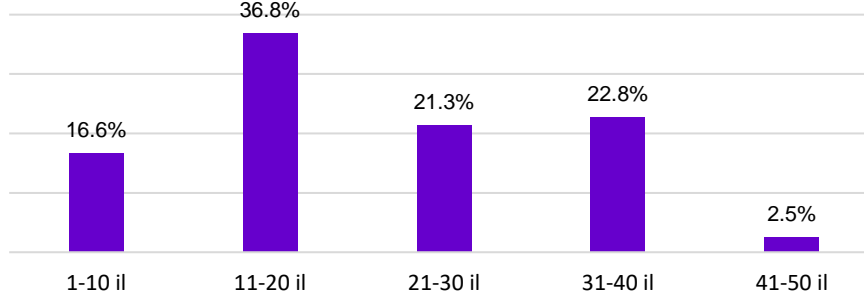
Sorğuda iştirak edən orta tıbb işçiləri Mingəçevir ŞMX-da və onun tabeliyində olan müxtəlif struktur bölmələrində çalışırlar. Belə ki, respondentlərin 47.6%-i (132 nəfər) Mingəçevir ŞMX-da, 26.3%-i (73 nəfər) Poliklinika şöbəsində, 14.1%-i Ailə Sağlamlıq Mərkəzlərində (ASM) (39 nəfər), 5.1%-i Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım (TTTY) şöbəsində (14 nəfər), 5.5%-i Səhiyyə xidmətlərinin təşkili şöbəsində (15 nəfər), 1.4%-i Uşaq Nevrologiya Sanatoriyası şöbəsində (4 nəfər) çalışır.

Diaqram 4. Respondentlərin çalışdıqları struktur bölmələr

İş stajı

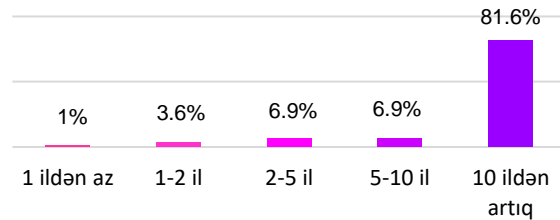
Sorğuda müxtəlif iş stajları olan orta tıbb işçiləri iştirak etmişlər. Respondentlərin 16.6%-nin (46 nəfər) iş stajı 1-10 il, 36.8%-nin (102 nəfər) 11-20 il, 21.3%-nin (59 nəfər) 21-30 il, 22.8%-nin (63 nəfər) 31-40 il, 2.5%-nin (7 nəfər) 41-50 il təşkil edib.

Diaqram 5. Respondentlərin iş stajı

Çalışdıqları tıbb müəssisəsində iş stajı

Respondentlərin 81.6%-i (226 nəfər) hazırda çalışdıqları tıbb müəssisəsində 10 ildən artıqdır ki, çalışır. Sorğu iştirakçılarının 1%-nin (3 nəfər) hazırda çalışdıqları tıbb müəssisəsində iş stajı 1 ildən az, 3.6%-nin (10 nəfər) 1-2 il, 6.9%-nin (19 nəfər) 2-5 il və eynilə 6.9%-nin (19 nəfər) 5-10 il təşkil edir.

Diaqram 6. Respondentlərin hazırkı tıbb müəssisəsində çalışdıqları müddət

Bölmə 1. Müəssisədaxili kommunikasiya

Respondentlərin tibb müəssisəsində mövcud müəssisədaxili kommunikasiyadan məmnunluq səviyyəsi diaqram 7-də təqdim olunub. Buraya, iş prosesinin planlaşdırılmasında iştirakdan, tibbi xidmətlərin təşkilində qərar vermək səlahiyyətindən, kollektivdaxili münasibətlərdən və rəhbərliklə ünsiyyət imkanlarından məmnunluq səviyyəsini bildiren cavablar daxil edilib.

Tibb müəssisəsində iş prosesinin planlaşdırılmasında iştirakdan respondentlərin 56%-i tam razı, 16.2%-i isə qismən razıdır. Rəyi soruşulanların 11.5%-i qismən narazı olduğunu, 4%-i tam narazı olduğunu qeyd edib. 12.3%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Sorğunun nəticələri onu göstərir ki, respondentlərin yarıdan çoxu çalışdıqları tibb müəssisəsində özlərini dəyərli hiss edir. Belə ki, bu fikirlə soğru iştirakçılarının 70.8%-i tam razı və 10.8%-i isə qismən razı olduğunu bildirib. Tam narazı olanlar 5.8%, qismən narazı olanlar isə 1.8% təşkil edib. Sorğu iştirakçılarının 10.8%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Sorğu iştirakçılarının 68.6%-i tibb müəssisəsində birgə işlədiyi insanlarla çalışmaqdan tam razı, 16.3%-i isə qismən razı olduğunu bildirib. Birgə işlədiyi insanlarla çalışmaqdan tam narazı olanlar 6.1%, qismən narazı olanlar 3.2% təşkil edib. Suala cavab verməkdə çətinlik çəkənlər 5.8% olub.

Orta tibb işçilərinin 71.5%-i özlərini ümumi məqsədlər üzərində çalışan komandanın bir hissəsi kimi hiss edir. 12.6%-i isə bu fikirlə bağlı qismən razı olduğunu bildirib. 5.8%-i bununla tam narazı, 2.5%-i isə qismən narazıdır. Respondentlərin 7.6%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Tibb müəssisəsinin rəhbərliyi ilə ünsiyyət imkanından 63.5%-i tam razı, 16.6%-i isə qismən razıdır. Tam narazı və qismən narazı olanlar müvafiq olaraq 6.5% və 4% təşkil edib. Cəmi 9.4% respondent suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Digər göstəricilər aşağıdakı diaqramda əks olunub.

Diaqram 7. Müəssisədaxili kommunikasiyaya dair məmnunluq

Bölmə 2. Müəssisədaxili işin təşkili səviyyəsi

Respondentlərə tibb müəssisəsində yaradılmış şərait (havalandırma, işıqlandırma, tibbi avadanlıqlarla, dərmanlarla və kompüterlərlə təchizat), gündəlik iş yükü, iş səviyyəsi və digər bu kimi mövzularla bağlı suallar verilib. Cavablar diaqram 8-də olduğu kimi bölünmüşdür.

Belə ki, iş şəraitindən tam razı olanlar 59.9%, qismən razı olanlar isə 14.8% təşkil edib. Sorğu iştirakçılarının 13%-i tam narazı, 9.8%-i isə qismən narazı olduğunu bildirib. 2.5%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Fərdi qorunma vasitələri ilə təchizat səviyyəsindən respondentlərin 51.6%-i tam razı, 18.8%-i isə qismən razıdır. Tam narazı olanlar 5.8% və qismən narazı olanlar 7.9% təşkil edib. 15.9%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

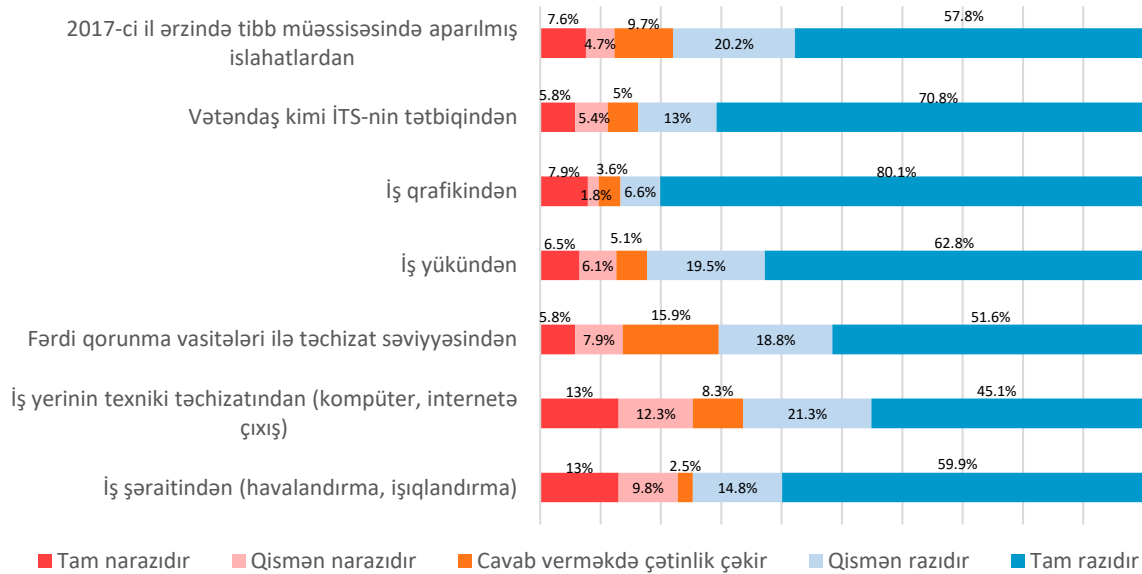
İş yükündən respondentlərin 62.8%-i tam razı, 19.5%-i qismən razıdır. Qismən narazı olanlar 6.1%, tam narazı olanlar isə 6.5% təşkil edib. 5.1% sorğu iştirakçısı suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Orta tibb işçilərinin 80.1%-i iş qrafikindən tam razıdır. 6.6%-i isə bu fikirlə qismən razıdır. Tam narazı və qismən narazı olanların sayı müvafiq olaraq 7.9% və 1.8% təşkil edib. 3.6%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

İTS-nin tətbiqinə münasibətlərini qiymətləndirmək məqsədi ilə sorğu iştirakçlarına verilən sualların cavabları belə bölünüb: respondentlərin 70.8%-i vətəndaş kimi İTS-nin tətbiqindən tam razı, 13%-i isə qismən razıdır. Tam narazı və qismən narazı olanların sayı müvafiq olaraq 5.8% və 5.4% təşkil edib. Sorğu iştirakçılarının 5%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

2017-ci il ərzində tibb müəssisəsində aparılmış islahatlardan tam razı və qismən razı olanlar müvafiq olaraq 57.8% və 20.2% təşkil edib. 7.6%-i tam narazı, 4.7%-i qismən narazı olduğunu bildirib. Suala cavab verməkdə çətinlik çəkənlər isə 9.7% olub.

Digər göstəricilər aşağıdakı diaqramda əks olunub.

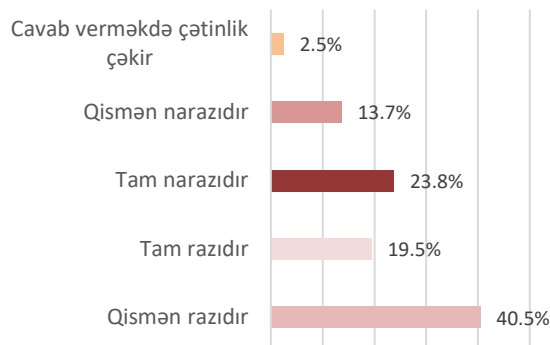

Diaqram 8. Müəssisədaxili iş şəraitindən məmnunluq

Bölmə 3. Əməyin qiymətləndirilməsi sistemindən məmnunluq

3.1. Əmək haqqı

Respondentlərə İTS-nin tətbiqi ilə bağlı 2017-ci il ərzində əmək haqlarında baş vermiş dəyişikliklərdən məmnunluq səviyyəsini müəyyən etmək məqsədilə bir sıra suallar verilmişdir. Sorğu iştirakçılarının 19.5%-i əməyin yeni qiymətləndirilməsi sistemindən tam razı, 40.5%-i qismən razıdır. 23.8%-i tam narazı, 13.7%-i qismən narazı olduğunu qeyd edib. 2.5%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

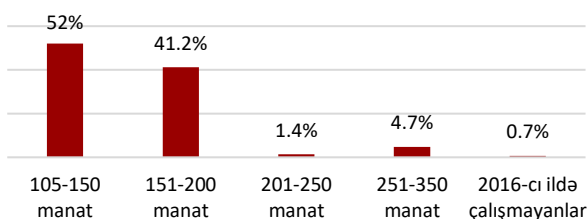
Diaqram 9. Respondentlərin əməyin yeni qiymətləndirilməsi sistemindən məmnunluğu

3.2. Əmək haqlarının həcmnin 2016-cı və 2017-ci illər üzrə təhlili

İTS-nin tətbiqindən əvvəl və sonra orta tibb işçilərinin aldıkları əmək haqlarının həcmnin təhlili aşağıdakı nəticələri əldə etməyə imkan verir.

3.2.1. 2016-cı il üzrə

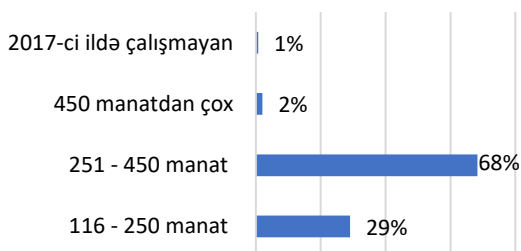
2016-cı il ərzində orta tibb işçilərinin 52%-nin (144 nəfər) aylıq məvacibi 105-150 manat, 41.2%-nin (114 nəfər) 151-200 manat, 1.4%-nin (4 nəfər) 201-250 manat, 4.7%-nin (13 nəfər) 251-350 manat olub. 0.7% respondent (2 nəfər) analıq məzuniyyətində olduğu üçün əmək haqqı almadığını bildirib.

Diaqram 10. 2016-cı ildə respondentlərin orta aylıq əmək haqları

3.2.2. 2017-ci il üzrə

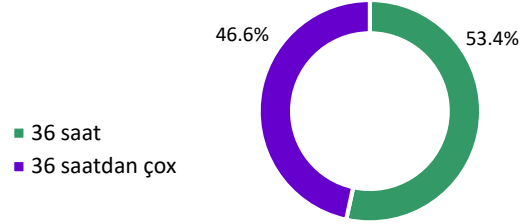
“2017-ci ildə orta aylıq əmək haqqınız nə qədər təşkil etmişdir” sualına verilən cavablar diaqram 11-də göstərilirdiyi kimi bölünüb: 116 - 250 manat - 29% (81 nəfər), 251 - 450 manat - 68% (189 nəfər), 450 manatdan çox - 2% (5 nəfər) təşkil edib. 1% respondent (2 nəfər) analıq məzuniyyətində olduğu üçün əmək haqqı almadığını bildirib.

Diaqram 11. 2017-ci ildə respondentlərin orta aylıq əmək haqları

3.3. İş yükü

Orta tibb işçilərinin 53.4%-nin (148 nəfər) iş həftəsi 36 saat, 46.6%-nin (129 nəfər) iş həftəsi 36 saatdan çox təşkil edir.

Diaqram 12. Respondentlərin iş həftəsi

3.4. Məvacibin bölgüsü

“Cədvəl 1-də qeyd olunan vəzifələr üzrə ədalətli hesab etdiyiniz aylıq məvacib nə qədər olmalıdır” sualını cavablandırarkən respondentlərin təklifləri aşağıdakı kimi bölünüb. Qiymətləndirmə zamanı tibb müəssisəsinin yerləşdiyi ərazidə keyfiyyətli tibbi xidmətin göstərilməsi üçün tələb olunan iş yükünün də nəzərə alınması təklif olunub.

Rəyi soruşulanların 41%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Orta tibb işçilərinin 57%-i təcrübəli orta tibb personalının, 38.6%-i isə az iş təcrübəsi olan orta tibb personalının, 31.3%-i gənc həkimlərin 1000 manata qədər əmək haqqı almasını ədalətli hesab edib. Respondentlərin 40.1%-i kiçik tibb personalının 500 manata qədər məvacib almasını ədalətli sayıb. 1001-2500 manat həcmində əmək haqqını respondentlərin 13.7%-i baş həkim, 13%-i şöbə müdiri, 11.9%-i təcrübəli həkim, 6.9%-i gənc həkim üçün ədalətli sayıb.

Respondentlərin 10.1%-i baş həkim, 4%-i şöbə müdiri və 2.2%-i təcrübəli həkim üçün 2501-4000 manat həcmində məvacibi ədalətli hesab edib.

Digər göstəricilər aşağıdakı cədvəldə əks olunub.

Vəzifə	500 manata qədər	501-1000 manat	1001-2500 manat	2501-4000 manat	4001-6000 manat	6001 manatdan çox	Bənd üzrə cavab verməkdə çətinlik çəkənlər
Baş həkim	2.9%	9%	13.7%	10.1%	2.9%	2.2%	59.2%
Şöbə müdiri	6.9%	14.7%	13%	4%	0.4%	1.1%	59.9%
Təcrübəli həkim	5%	18.8%	11.9%	2.2%	1.1%	0.7%	60.3%
Gənc həkim	8.3%	23%	6.9%	0.4%	0.7%	0.4%	60.3%
Təcrübəli orta tibb personalı	40%	17%	0.7%	0%	0.4%	0%	41.9%
Az iş təcrübəsi olan orta tibb personalı	35.7%	2.9%	0.4%	0.4%	0%	0%	60.6%
Kiçik tibb personalı	40.1%	0.7%	0.7%	0%	0.4%	0%	58.1%
Cavab verməkdə çətinlik çəkənlər							41%

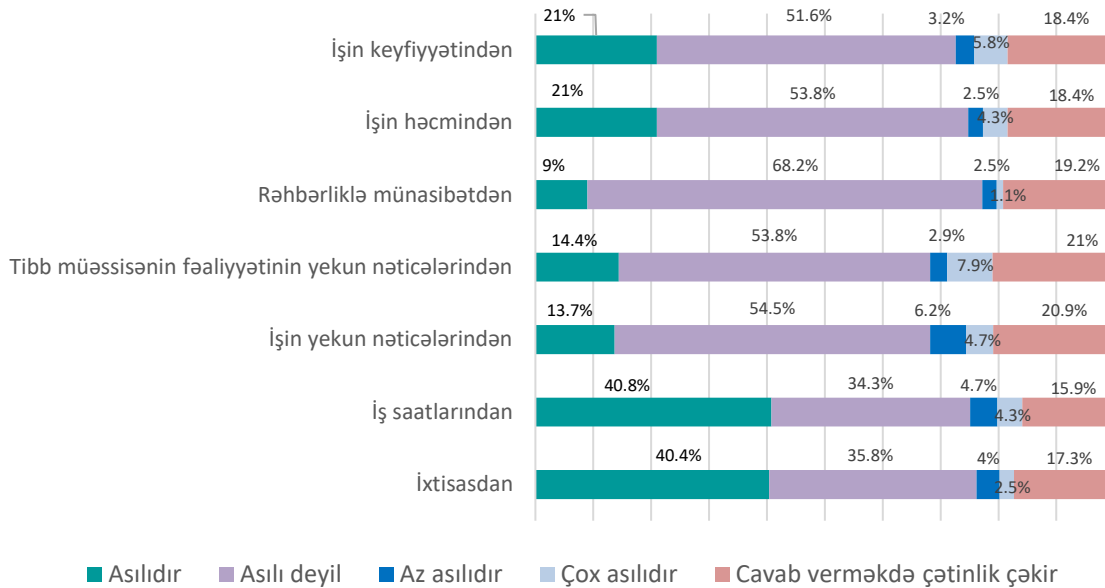
Cədvəl 1. Respondentlərin müəyyən kateqoriyalar üzrə ədalətli hesab etdikləri aylıq məvacibin bölgüsü (suala bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verildiyi üçün alınan faiz göstəriciləri 100%-dən artıqdır)

3.5. Əmək haqqının formalaşdırılması meyarlarına dair respondentlərin rəyi

“Əmək haqqınızın həcmi diaqram 14-də qeyd olunan meyarlardan asılıdır” sualına respondentlərin cavabları belə olmuşdur: əmək haqqının həcmi 40.4%-i ixtisasdan, 40.8%-i iş saatlarından, 13.7%-i işin yekun nəticələrindən, 14.4%-i tibb müəssisəsinin fəaliyyətinin yekun nəticələrindən, 9%-i rəhbərliklə münasibətdən, 21%-i işin həcmindən və eynilə 21%-i işin keyfiyyətindən asılı olduğunu bildirib.

Respondentlərin 35.8%-i düşünür ki, əmək haqqının həcmi ixtisasdan asılı deyil. Sorğu iştirakçılarının 34.3%-i hesab edir ki, əmək haqqının həcmi iş saatından, 54.5%-i işin yekun nəticələrindən, 53.8%-i tibb müəssisəsinin fəaliyyətinin yekun nəticələrindən, 68.2%-i rəhbərliklə münasibətdən, 53.8%-i işin həcmindən, 51.6%-i işin keyfiyyətindən asılı deyil.

Digər göstəricilər aşağıdakı diaqramda əks olunub.

Diaqram 13. Əmək haqlarının həcmi diaqramda qeyd olunan parametrlərdən asılılığı

3.6. Qiymətləndirmə

Respondentlərə “İşinizin keyfiyyətini daha düzgün kim qiymətləndirə bilər” sualına yalnız iki cavab seçmək imkanı verilmişdir.

Rəyi soruşulanların 23.4%-i baş tibb bacısının, 16.6%-i şöbə müdirinin, 14%-i şöbənin həkimlərinin, 12.6%-i xəstəxana direktorunun, 10.8%-i baş həkimin onların işinin keyfiyyətinə daha düzgün qiymət verə biləcəyini düşünür. 3.8%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Digər göstəricilər diaqramda əks olunub.

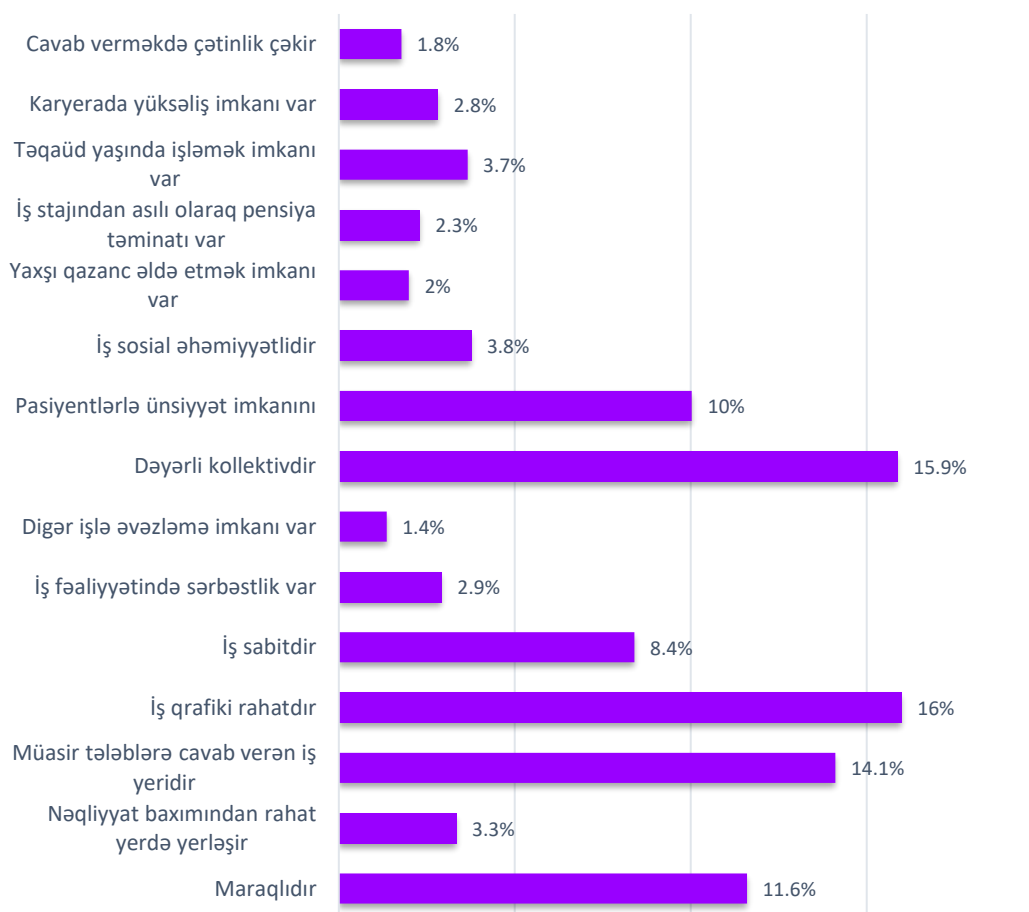
Diaqram 14. İşin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi

3.7. İşin qiymətləndirilməsi

Respondentlərə “İşinizdə daha çox nəyi qiymətləndirirsiniz” sualına yalnız beş cavab seçmək imkanı verilmişdir.

Orta tibb işçilərinin 16%-i rahat iş qrafikini, 15.9%-i çalışdığı iş kollektivini yüksək dəyərləndirib. 14.1%-i bu qənaətdədir ki, iş yeri müasir tələblərə cavab verir. 11.6%-i işinin maraqlı olduğunu qeyd edib. Rəyi soruşulanların 10%-i pasiyentlərlə ünsiyyəti, 8.4%-i işin sabitliyini, 3.8%-i işin sosial əhəmiyyətini, 3.7%-i təqaüd yaşında işləmək imkanını, 3.3%-i işin nəqliyyat baxımından rahat yerdə yerləşdiyini, 2.9%-i iş fəaliyyətində sərbəstliyi, 2.8%-i karyerada yüksəliş imkanlarının genişliyini, 2.3%-i iş stajından asılı olaraq pensiya təminatı var, 2%-i yaxşı qazanc əldə etmək imkanını, 1.4%-i digər işlə əvəzləmə imkanını qiymətləndirib. 1.8%-i sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkib.

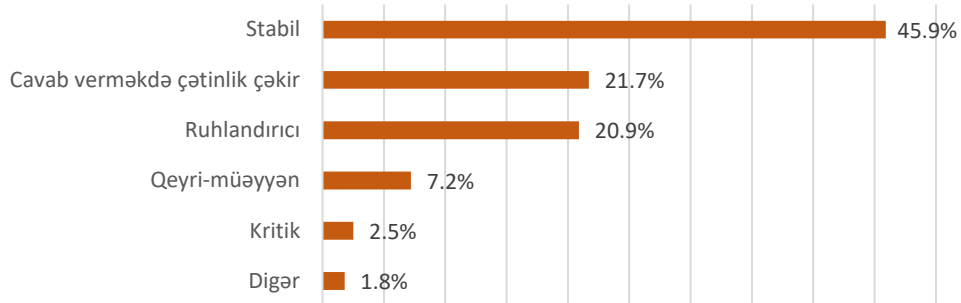

Diqram 15. İşin vəziyyətinin qiymətləndirilməsi

Bölmə 4. Ölkə səhiyyəsinə baxış

4.1. Səhiyyə sisteminin qiymətləndirilməsi

Sorğu iştirakçılarının 45.9%-i səhiyyənin vəziyyətini stabil, 20.9%-i ruhlandırıcı hesab edib. Vəziyyətin qeyri-müəyyən olduğunu deyənlər 7.2%, kritik olduğunu qeyd edənlər isə 2.5% təşkil edib. Digər variantını seçən 1.8% (5 nəfər) tibb işçisi isə İTS-nin tətbiqinin səhiyyənin vəziyyətinə müsbət təsir edəcəyini bildirib. Respondentlərin 21.7%-i Azərbaycanda səhiyyənin hazırkı vəziyyətini qiymətləndirməkdə çətinlik çəkib.

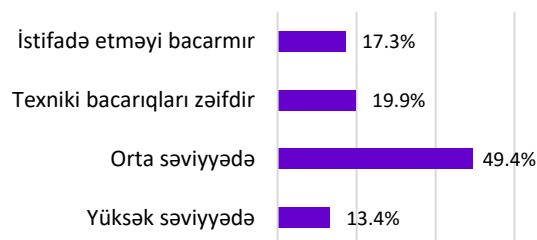

Diaqram 16. Azərbaycanda səhiyyənin vəziyyətinin qiymətləndirilməsi

Bölmə 5. Elektron qeydiyyat sistemindən istifadə səviyyəsi

5.1. İş bacarığı

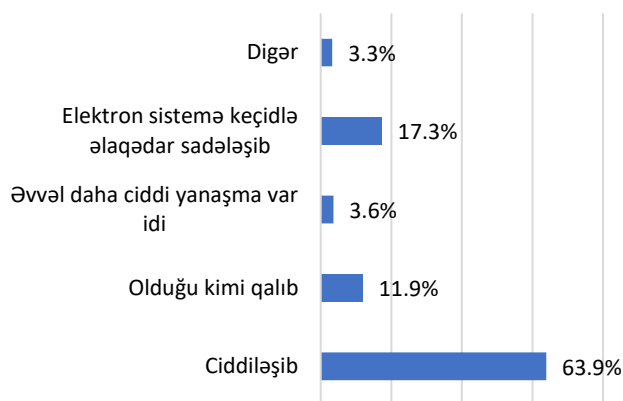
“Kompüter və elektron qeydiyyat sistemində iş bacarığınızı necə qiymətləndirirsiniz” sualına respondentlərin 49.4%-i orta səviyyədə, 13.4%-i isə yüksək səviyyədə cavabını verib. 19.9%-i texniki bacarıqlarının zəif olduğunu, 17.3%-i isə, ümumiyyətlə, kompüter və elektron qeydiyyat sistemindən istifadə edə bilmədiklərini qeyd edib.

Diaqram 17. Kompüter və elektron qeydiyyat sistemində iş bacarığının qiymətləndirilməsi

5.2. Qeydiyyat və statistika sistemində dəyişiklik

Orta tibb işçiləri əvvəlki illərlə müqayisədə qeydiyyat və statistika sistemində bir sıra dəyişikliklər olduğunu bildiriblər. Belə ki, 63.9%-i qeydiyyat və statistika sisteminin ciddiləşdiyini, 17.3%-i elektron sistemə keçidlə əlaqədar hesabatlılığın sadələşdiyini qeyd edib. Sorğu iştirakçılarının 11.9%-i heç bir dəyişiklik müşahidə etmədiyini bildirib. 3.6%-i isə əvvəl daha ciddi yanaşmanın olduğu qənaətinədir. Digər cavab variantını seçən 3.3% respondent bu barədə məlumatsız olduğunu bildirib.

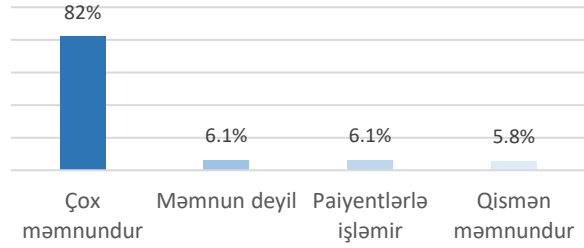

Diaqram 18. Qeydiyyat və statistika sistemindəki dəyişikliklərlə bağlı fikirlər

Bölmə 6. Pasiyentlə iş

6.1. Məmnunluq

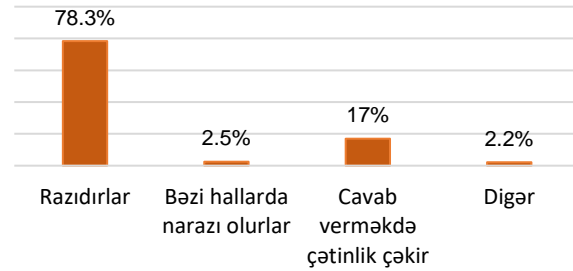
“Pasiyentlərlə işləməkdən məmnunsunuz” sualına orta tibb işçilərinin 82%-i çox məmnunam cavabını verib. 6.1%-i məmnun deyil, 5.8%-i qismən məmnundur. 6.1%-i isə, ümumiyyətlə, pasiyentlərlə işləmədiyini qeyd edib.

Diagram 19. Pasiyentlərlə işdən məmnunluq

6.2. Pasiyentlərin razılığı

Orta tibb işçilərinin 78.3%-i pasiyentlərin onlardan razı olduqlarını, 2.5%-i bəzi hallarda narazı olduqlarını düşünür. Sorğu iştirakçılarının 17%-i bu suala cavab verməkdə çətinlik çəkib. Digər cavab variantını seçən 2.2% respondent pasiyentlərlə işləmədiyini bildirib.

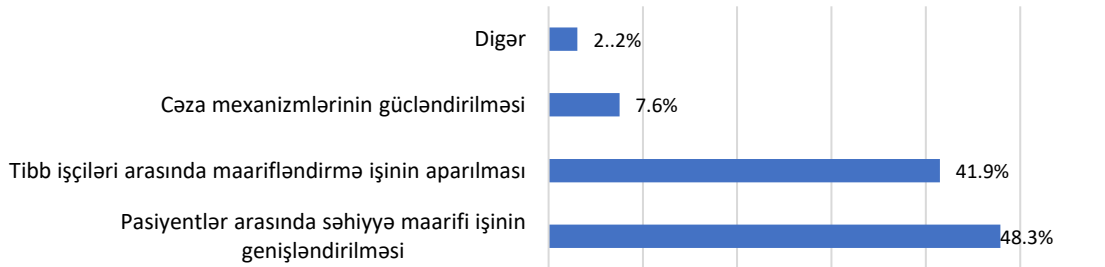

Diagram 20. Pasiyentlərin orta tibb işçilərindən razılıqlarına dair bölgü

6.3. Əsassız tibbi müayinələrin qarşısının alınması üsulları

Respondentlərə “Əsassız müayinələrin və dərman qəbulunun qarşısını necə almaq olar” sualına bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir.

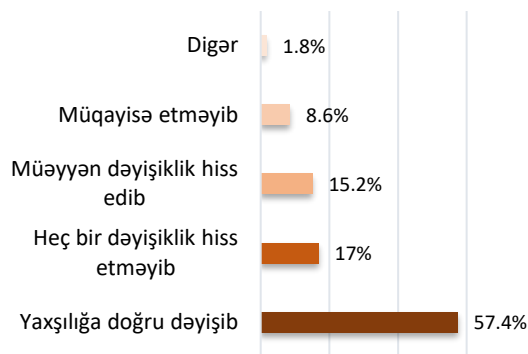
Pasiyentlər arasında səhiyyə maarifi işinin genişləndirilməsini 48.3%, tibb işçiləri arasında maarifləndirmə işinin aparılmasını 41.9% respondent vacib sayıb. 7.6% orta tibb işçisi qeyd edib ki, cəza mexanizmləri gücləndirilməlidir. Sorğu iştirakçılarının 2.2%-i digər cavab variantını seçsə də, bununla bağlı heç bir açıqlama verməyib.

Diagram 21. Əsassız müayinələrin və dərman qəbulunun qarşısının alınması tədbirləri

6.4. Pasiyentə qarşı münasibət

Respondentlərin 57.4%-i İTS-nin tətbiqindən sonra tibb işçilərinin pasiyentlərə qarşı münasibətinin yaxşılığa doğru dəyişdiyini bildirib. Heç bir dəyişiklik hiss etmədiyini qeyd edənlər 17% təşkil edib. Sorğu iştirakçılarının 15.2%-i isə müəyyən dəyişikliklər müşahidə edib. Bununla bağlı müqayisə aparmadığını vurğulayanlar 8.6% təşkil edib. Sorğu iştirakçılarının 1.8%-i isə digər cavab variantını seçib.

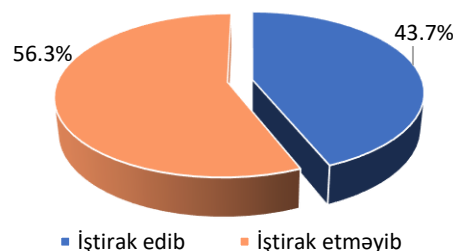

Diaqram 22. İTS-nin tətbiqindən sonra tibb işçilərinin pasiyentə qarşı münasibəti

Bölmə 7. Təlimə ehtiyacların qiymətləndirilməsi

7.1. Təlimlərdə iştirak

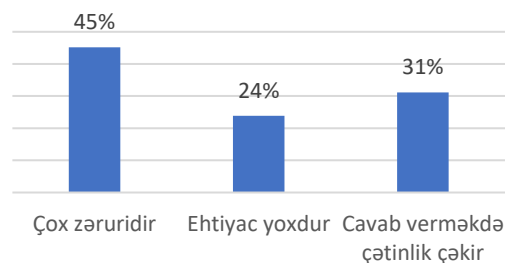
Respondentlərin 43.7%-i 2017-ci il ərzində bilik və bacarıqlarını təkmilləşdirmək məqsədi ilə Azərbaycanda müxtəlif mövzulu (ixtisasartırma və təkmilləşdirmə, kompüter bacarıqlarının artırılması, EKQ, müasir avadanlıqlardan istifadə, ilkin tibbi yardım) təlim, seminar, kurslarda, o cümlədən sertifikatlaşdırma və attestasiya imtahanlarında və İTSDA-nın təşkil etdiyi kurslarda iştirak edib. Respondentlərin 56.3%-i isə bu müddət ərzində heç bir təlimdə iştirak etməyib.

Diaqram 23. 2017-ci il ərzində təlimlərdə iştirak

7.2. Təlimlərə ehtiyac

“İşin daha səmərəli təşkili və tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması üçün təlimlərin təşkilinə ehtiyac var” sualına orta tibb işçilərinin 45%-i çox zəruridir, 24%-i isə ehtiyac yoxdur cavabını verib. Respondentlərin 31%-i bu suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Diaqram 24. Təlimlərin təşkilinə ehtiyacın müəyyənləşdirilməsi

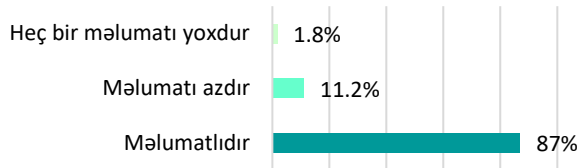
7.3. Tibbi bilik və bacarıqların artırılması istiqamətində hansı mövzularda təlimlərin təşkil olunmasını istərdiniz?

Respondentlərin əskəriyyəti ixtisasları üzrə kursların təşkil olunmasını təklif edib. Tibb işçiləri həmçinin müasir tibbi avadanlıqlardan istifadə qaydaları, kompüterdən istifadə qaydaları, vaksinasiya, dərman preparatlarından istifadə və qeydiyyatının aparılması və sarğıların qoyulma qaydaları, infeksiyon nəzarət, təcili hallarda yardım göstərilməsi, ilkin səhiyyə xidməti mövzuları üzrə də təlimlərin keçirilməsini zəruri hesab ediblər. Respondentlər infeksiyon xəstəliklərə, reanimasiya tədbirlərinə, mamalıq və ginekologiya və ilkin tibbi yardım sahələrinə dair təlimlərin keçirilməsini təklif kimi irəli sürüblər.

Bölmə 8. İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsi

8.1. Məlumatlılıq səviyyəsi

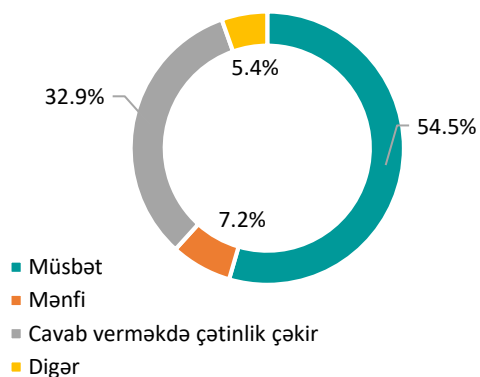
Respondentlərin 87%-i İTS haqqında məlumatlı, 11.2%-i isə az məlumatlı olduğunu bildirib. Cəmi 1.8%-i məlumatsız olduğunu qeyd edib.

Diaqram 25. İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsi

8.2. Pasiyent münasibəti

“Pasiyentlərin İTS-nin tətbiqinə və aparılmış islahatlara münasibəti necədir” sualına orta tibb işçilərinin 54.5%-i müsbət, 7.2%-i isə mənfi cavabını verib. Rəyi soruşulanların 32.9%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib. Digər cavab variantını seçən 5.4% orta tibb işçisi pasiyentin qarşılaşdığı situasiyadan asılı olaraq münasibətinin dəyişdiyini bildirib.

Diaqram 26. İTS-nin tətbiqinə münasibət

8.3. İTS-nin tətbiqinin orta tibb işçilərinin fəaliyyətinə göstərdiyi ən mühüm təsir

Respondentlər İTS-nin tətbiqinin ən çox əmək haqlarına müsbət təsir göstərdiyini qeyd edib. Orta tibb işçiləri bildirirlər ki, İTS-nin tətbiqi nəticəsində onların bilik və bacarıq səviyyələri artıb, işləri təkmilləşib, işlərinə məsuliyyəti və marağı artıb, pasiyentlərlə sıx ünsiyyətdə olmaq imkanı yaranıb.

Rəyi soruşulanlar hesab edirlər ki, İTS-nin tətbiqi tibb müəssisəsində nizam-intizamın güclənməsinə, korrupsiyanın qarşısının alınmasına, tibbi avadanlıqlarla dərman təchizatının yaxşılaşmasına, keyfiyyətli tibbi xidmətin göstərilməsinə, iş şəraitinin yaxşılaşmasına, yeni elektron qeydiyyat sisteminin tətbiq olunmasına səbəb olub.

8.4. İTS-nin tətbiqinin tibb müəssisəsinə göstərdiyi müsbət təsir

Respondentlər İTS-nin tətbiqinin ən müsbət təsiri kimi tibb müəssisəsində iş şəraitinin yaxşılaşmasını və nizam-intizamın güclənməsini qeyd edib. Orta tibb işçiləri həmçinin tibbi avadanlıqlar və dərman vasitələri ilə təchizatın yaxşılaşmasını, keyfiyyətli

tibbi xidmətlərə əlçatanlığın artmasını, əmək haqlarının artmasını, işçilərin məmnunluq səviyyəsinin artmasını, ASM-lərin yaradılmasını və onlara hamilə qadınların patronajlığının verilməsini müsbət təsir kimi dəyərləndiriblər.

8.5. İTS-nin tətbiqinin tibb müəssisəsinə göstərdiyi mənfi təsir

Rəyi soruşulanların əsəriyyəti İTS-nin tətbiqinin tibb müəssisəsinə heç bir mənfi təsirinə olmadığını düşünür. Bununla yanaşı rəyi soruşulanların fikrincə əmək haqqının iş yükünə görə az olması, qeydiyyatda növbələrin yaranması, pasiyentlərin tələbkarlığının artması, baza zərfinə daxil olmayan bəzi tibbi xidmətlərin baha olması İTS-nin tətbiqinin müəssisəyə göstərdiyi mənfi təsirlərinin göstəricisidir.

Respondentlər xəstələrə 21 gün ərzində təkrar, ödənişsiz müayinə olunmaq imkanının verilməsini, iş yükünün artmasını, **gecə növbəsində çalışanlara fasilələrin verilməməsini** mənfi təsir kimi qiymətləndiriblər.

Nəticələr və tövsiyələr

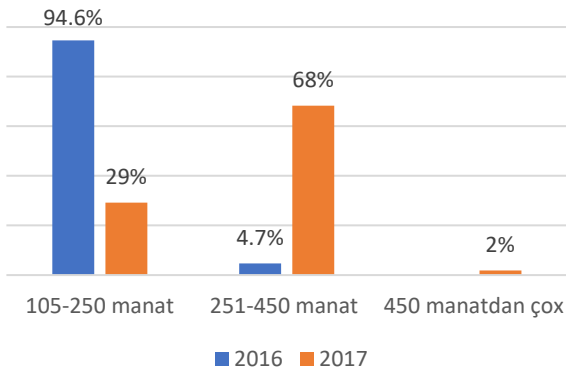
Pilot lahiyə müddətində İTSDA-nın tabeliyinə verilmiş Mingəçevir ŞMX-da çalışan orta tibb işçilərinin işdən məmnunluğunun və İTS-nin tətbiqinə münasibətini öyrənmək məqsədilə aparılmış sorğunun əsas nəticələri aşağıdakı kimi olmuşdur.

İTS-nin məqsəd və vəzifələri haqqında orta tibb işçilərinin 87%-i tam məlumatlıdır. Bununla yanaşı orta tibb heyəti İTS-nin tətbiqindən sonra müşahidə olunan bir sıra dəyişiklikləri: iş yükünün artmasını, keyfiyyətli tibb xidmətlərə əlçatanlığın artmasını, dərman təchizatı və digər təminatların yaxşılaşmasını, sənədləşməyə dair tələblərin ciddiləşməsini, iş şəraitinin yaxşılaşmasını, nizam-intizamın və iş rejiminin yaxşılaşmasını, korrupsiyanın qarşısının alınmasını - onların fəaliyyətlərinə göstərilən ən mühüm təsir kimi dəyərləndirir.

Rəyi soruşulanların 72%-i hesab edir ki, İTS-nin tətbiqinin onların çalışdıqları tibb müəssisəsinə heç bir mənfi təsiri olmayıb.

Nəticələrin təhlilindən belə qənaətə gəlmək olar ki, orta tibb işçilərinin işdən məmnunluq səviyyəsi (müəssisədaxili kommunikasiya, iş şəraiti, işin təşkili səviyyəsi, əməyin qiymətləndirilməsi) yüksəkdir. Belə ki, orta tibb işçilərinin əksəriyyəti (72.2%) tibb müəssisəsində iş prosesinin planlaşdırılmasında iştirakdan məmnundur. Orta tibb işçilərinin 84.1%-i özünü ümumi məqsədlər üzərində çalışan komandanın bir üzvü kimi hiss edir. 81.6% respondent çalışdığı tibb müəssisəsində özünü dəyərli hiss edir.

Respondentlərin əksəriyyəti iş yükündən (82.3%) və iş qrafikindən (86.7%) razıdır.

Diagram 27. 2016 və 2017-ci illər üzrə aylıq məvacibin müqayisəsi

2016 və 2017-ci illər üzrə orta tibb heyətinə ödənilmiş aylıq məvacibin müqayisəli təhlili onu göstərir ki, 2016-cı ildə orta tibb işçilərinin 94.6%-i 105-250 manat həcmində məvacib alıb. İTS tətbiq edildikdən sonra isə orta tibb işçilərinin 68%-nin məvacibi 251-450 manat təşkil edib. Bu isə məvacibin həcmində nəzərəçarpan artımın müşahidə olunduğunu göstərir.

Keçirilmiş sorğunun nəticələrinə görə respondentlərin əksəriyyəti (60%) İTS-nin tətbiqindən sonra aldıkları məvacibdən razılığını bildirib.

Orta tibb işçiləri bilik və bacarıqlarının artırılması məqsədilə 2017-ci il ərzində təşkil olunmuş təlim və seminarlarda böyük həvəslə iştirak etmişlər (43.7%). Eyni zamanda orta tibb heyətinin 45%-i təlimlərin təşkilinin zəruriliyini xüsusi vurğulayıb. Yalnız 24% respondent buna ehtiyacın olmadığını bildirib. 31%-i isə təlimlərin təşkili ilə bağlı suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Sorğu İTS-nin tətbiqinin orta tibb heyəti-pasiyent münasibətlərinə təsirini də araşdırmağa imkan vermişdir. Belə ki, orta tibb işçilərinin 82%-i pasiyentlərlə işdən məmnundur. İTS-nin tətbiqi ilə bağlı tibb müəssisəsində orta tibb işçilərinin pasiyentlərə qarşı münasibətində müsbətə doğru dəyişikliyi 57.4% respondent müşahidə edib, respondentlərin 15.2%-i müəyyən dəyişikliklərin olduğunu, 17%-i heç bir dəyişiklik hiss etmədiyini, 8.6%-i isə müqayisə aparmadığını bildirib.

Respondentlərin 63.9%-i əvvəlki illərlə müqayisədə qeydiyyat və statistika sistemində müsbət dəyişikliklər müşahidə edib.

Sorğu zamanı, eyni zamanda respondentlərin Azərbaycanda səhiyyənin hazırkı vəziyyəti ilə bağlı fikirləri də öyrənilib. Respondentlərin 45.9%-i ölkədə səhiyyənin vəziyyətini stabil, 20.9%-i ruhlandırıcı, 7.2%-i qeyri-müəyyən, 2.5%-i isə kritik kimi qiymətləndirmişdir. Respondentlərin 21.7%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Yuxarıda göstərilənlərə əsaslanaraq qeyd edilə bilər ki, İTS-nin tətbiqi çərçivəsində orta tibb işçilərinin işdən məmnunluq səviyyəsinin artmasına səbəb olacaq mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir: başlıca olaraq orta tibb heyətinin məvacibinin artımı ilə bağlı gözləntiləri qarşılanmış, tibb müəssisəsində tibbi vasitələr və avadanlıqlarla təchizat məsələləri tənzimlənmiş, orta tibb işçilərinin bilik və bacarıqlarının artırılması məqsədi ilə müvafiq təlim və kurslarda iştirakları təmin olunmuşdur.

Respondentlər tərəfindən təqdim edilmiş təkliflər

- Respondentlər aşağıda sadalanan istiqamətlər üzrə fəaliyyətlərinin təkmilləşməsini vacib hesab edirlər:
- Əmək haqlarının artırılması;
- İş şəraitinin yaxşılaşdırılması;

- Tibb müəssisələrinin strukturunun dəyişdirilməsi və fəaliyyətinin gücləndirilməsi;
- Tibbi avadanlıqlarla təchizatın yaxşılaşdırılması;
- Orta tibb işçilərinin otaqlarının kompüter avadanlığı ilə təchizatının yaxşılaşdırılması;
- Göstərilən tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması;
- Əmək münasibətlərinin tənzimlənməsi;
- İxtisas üzrə praktik kursların təşkili;
- Qeydiyyat və hesabatlılığın təkmilləşdirilməsi məqsədilə kompüter bacarıqlarının artırılması üzrə kursların təşkili (86.6% respondentin kompüterdə işləmək üçün bacarıqlarının təkmilləşdirilməsinə ehtiyacı var);
- Əhalinin İTS haqqında maarifləndirilməsi;
- İTS-nin tətbiqinin davam etdirilməsi.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat siyahısı və istinadlar

1. İcbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin genişləndirilməsi və “Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin həyata keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 noyabr 2016-cı il tarixli 1127 nömrəli Fərmanı.
2. İcbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin genişləndirilməsi və “Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin həyata keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 noyabr 2016-cı il tarixli 1127 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 16 fevral 2018-ci il tarixli 1830 nömrəli Fərmanı.
3. “Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinin təmin edilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 dekabr 2016-cı il tarixli 1181 nömrəli Fərmanı.
4. Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin 16 fevral 2018-ci il tarixində imzaladığı “Mingəçevir şəhərinin, Ağdaş və Yevlax rayonlarının inzibati ərazilərində İTS-nin pilot layihə olaraq tətbiqinə dair Tədbirlər planı”.
5. “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” inkişaf konsepsiyası. 29 noyabr 2011-ci il.
6. Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin 2014-2020-ci illər üzrə Strateji Planı. 24 aprel, 2014-ci il.
7. Conducting Hospital Employee Satisfaction Surveys, Practical Step-by-Step Information for Assessing Employee Perceptions, Linda Powell, MS Mountain States Group, Inc., 2001.
8. “Factors Influencing Job Satisfaction Among Healthcare Professionals At South Rand Hospital” by Jackie Mamitsa Banyana Ramasodi, 2010.
9. Анкета опроса среднего медицинского персонала по теме «Эффективный контракт», «Всероссийский центр изучения общественного мнения».